

Απαντήσεις Πανελλαδικών Εξετάσεων 2026

Στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας

A1. Η συντάκτρια διερευνά τους λόγους έξαρσης της υπογεννητικότητας στην εποχή μας. Στηριζόμενη σε απόψεις αναλυτών επισημαίνει ότι αυτή οφείλεται, κυρίως, σε οικονομικές αιτίες, εστιάζοντας στο υψηλό κόστος ζωής, στην εργασιακή αβεβαιότητα και στην αδυναμία αρμονίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής. Το πρόβλημα, βέβαια, εντείνεται και από την κρίση των κοινωνικών σχέσεων σε μια ρευστή κοινωνία, ενώ η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας οδηγεί τόσο στην απομόνωση των ανθρώπων, και των δύο φύλων, όσο και στην ψυχική τους δυσφορία.

77 λέξεις

B1. 1) β, 2) β, 3) α, 4) α, 5) α.

B2. α) Αίτιο: Smartphones

Αποτελέσματα: i) Εξιδανικευμένα πρότυπα σχέσεων, εμφάνισης και επιτυχίας.

ii) Δημιουργία πλασματικών προσδοκιών και έξαρση φαινομένου μοναξιάς.

Πρόθεση συντάκτριας:

→ Να αναδείξει την αρνητική επίδραση της ψηφιακής τεχνολογίας και του κινητού στις ανθρώπινες σχέσεις, αλλά και την έξαρση του φαινομένου της μοναξιάς.

→ Έτσι, εξηγώντας τα αποτελέσματα των έξυπνων κινητών καθιστά σαφή, στο ευρύ κοινό, την αιτιώδη σχέση μεταξύ των εννοιών και βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει σε βάθος το πρόβλημα.

B2. β) Γιατί: Αιτιολόγηση → Ειδικότερα αιτιολογείται το γεγονός ότι η ηλικία ενός ανθρώπου και ειδικότερα των νέων δε συμβαδίζει πάντοτε με τα, κατά κοινή ομολογία, προσδιοριστικά φυσιολογικά του χαρακτηριστικά.

Λοιπόν: Συμπέρασμα → Αναφορικά με το γεγονός ότι η κοινωνία αποτελείται και έχει ανάγκη και τις δύο ηλικιακές ομάδες (νέοι – ηλικιωμένοι), άσχετα με το γεγονός ότι παρουσιάζουν μη αναμενόμενα, σε σχέση με την ηλικία τους χαρακτηριστικά.

B3. Ασύνδετο σχήμα: Παρουσιάζει με τρόπο πυκνό και εμφατικό τα προσδιοριστικά χαρακτηριστικά των νέων. Έτσι, ο λόγος αποκτά ένταση, ενώ επιταχύνεται και ο ρυθμός παράθεσης των νοημάτων.

Α' πληθυντικό πρόσωπο: Συλλογικότητα, αφού ο συντάκτης εντάσσει τον εαυτό του σε μια ευρύτερη ομάδα ανθρώπων με κοινά στοιχεία, αναφορικά με τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών των δύο γενεών. Έτσι, ο λόγος αποκτά οικειότητα και αμεσότητα, ενώ διευκολύνεται και η επικοινωνία συγγραφέα – αναγνώστη.

Συνοπτοδηλωτική: Αποτυπώνει με τρόπο ζωντανό και παραστατικό τον ασυγκράτητο χαρακτήρα των νέων, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ταυτόχρονα δίνει έμφαση στη μορφή του μηνύματος, ενώ διεγείρει και συναισθηματικά το δέκτη.

Γ. Το ποιητικό υποκείμενο προτρέπει τον αναγνώστη να αντιμετωπίζει τη ζωή με δύναμη, αισιοδοξία και αγωνιστικότητα, αποβάλλοντας οτιδήποτε τον καταπιέζει και τον κρατά δέσμιο σε μια ανούσια καθημερινότητα. Ειδικότερα, μέσω της προστακτικής «*Χτύπα τη θλίψη καταγής*», «*Και πέταξε το μαράζι στα σκουπίδια.*», τον παροτρύνει να απελευθερωθεί από τη θλίψη και την απογοήτευση που τον κατακλύζουν. Γι' αυτό, τον ενθαρρύνει να υιοθετήσει μια αισιόδοξη στάση ζωής και να αγωνιστεί για την ευτυχία και την προσωπική του ολοκλήρωση «*Πρέπει να πολεμήσης να χαρής*». Με τη χρήση του β' ρηματικού προσώπου «*πίνης ξύδι*» δημιουργείται μια αίσθηση διαλόγου ανάμεσα στον ποιητή και τον αναγνώστη. Πιο συγκεκριμένα, ο ποιητής τονίζει στον αναγνώστη την ανάγκη να αδιαφορεί για τα αρνητικά σχόλια και να μην επηρεάζεται από κακεντρέχειες, αλλά να αποκτήσει μια θετική όψη ζωής, «*σου πρέπει μέλι*». Η ψυχική απελευθέρωση αποδίδεται εμφατικά μέσω της επανάληψης της δεοντολογικής διατύπωσης «*Πρέπει να γυμνωθής*», «*Πρέπει να νιώσης όλες τις ηδονές που σε τραβάνε*», για να αποκτήσει κάθε αναγνώστης θάρρος, τόλμη και να απολαμβάνει καθημερινά την ουσία της ζωής. Το ποιητικό υποκείμενο καταλήγει ότι σημαντική προϋπόθεση για τη διεκδίκηση της ζωής και της εσωτερικής ελευθερίας του ανθρώπου είναι η εξωστρέφεια, «*Έβγα στο δρόμο*» και η αυτοπεποίθηση «*Μην φοβηθείς το πάτημά σου*».

Προσωπικά, θα ανταποκρινόμουν θετικά στο κάλεσμα του ποιητικού υποκειμένου και θα υιοθετούσα μια πιο ξέγνοιαστη στάση ζωής, προσπαθώντας να χαρώ τη μοναδικότητα της κάθε στιγμής. Πραγματικά, πιστεύω ότι παρά τις δυσκολίες της ζωής πρέπει να αγωνιζόμαστε, να διεκδικούμε τα όνειρά μας με πείσμα και επιμονή και να μην αποθαρρυνόμαστε από αναποδιές, δυσκολίες και κακόβουλες κριτικές.

Δ. Ενδεικτική Παραγωγή Λόγου

Ενδεικτικοί Τίτλοι

- ✓ Όταν το φύσει κοινωνικό ον γίνεται μοναχικό
- ✓ Η μοναξιά που .... ενώνει τις γενιές.
- ✓ Οι γενιές στα χρόνια της μοναξιάς

Ενδεικτικοί Πρόλογοι

1. Γιατί οι περισσότεροι υπερήλικες έχουν στη διαπασών ανοικτή την τηλεόρασή τους; Γιατί οι νέοι έκαναν το κινητό τους τηλέφωνο, όχι μόνον προέκταση του χεριού τους, αλλά αναπόσπαστο στοιχείο κάθε πτυχής της ζωής τους; Ο κύριος λόγος είναι η μοναξιά, ψυχοκοινωνικό φαινόμενο της εποχής μας. (Με αφόρμηση)
2. Ο σύγχρονος άνθρωπος καλείται να ζήσει σε μια εποχή γενικευμένης κρίσης, κρίσης αξιών και θεσμών, κρίσης ανθρωπισμού. Θλιβερή εκδήλωση αυτής είναι το φαινόμενο της μοναξιάς που αντιστρατεύεται την κοινωνική φύση του ανθρώπου. (Παραγωγικός)
3. Ο άνθρωπος είναι πλασμένος από τη φύση του να συνυπάρχει με τους συνανθρώπους του, είναι «φύσει κοινωνικό ον». Δίχως την επικοινωνία με αυτούς, η ζωή του δεν έχει ποιότητα, είναι δυστυχημένη, αβίωτη. Κι όμως, ο σύγχρονος άνθρωπος, παρά την ασφυκτική του συνοίκηση στα πολυπρόσωπα αστικά κέντρα, τους διαύλους απρόσκοπτης επικοινωνίας που του προσφέρει η ψηφιακή τεχνολογία, υποφέρει από αβάσταχτη μοναξιά, τόσο ο νέος, όσο – και πολύ περισσότερο – ο υπερήλικας. (Αντιθετικός)

Κύριο Μέρος

Α' ζητούμενο: «Αίτια αύξησης επιπέδων μοναξιάς»

Χωρία με «ιδέες» για αξιοποίηση από τα κείμενα αναφοράς 1 και 2.

Κείμενο 1: «Η κρίση γεννητικότητα έχει εξελιχθεί ... ψηφιακή εποχή», «καταγράφει μια χρονική σύμπτωση ... εκπαίδευση».

Κείμενο 2: Το χάσμα επικοινωνίας – κατανόησης μεταξύ νέων και υπερήλικων, με θύματα μοναξιάς, κυρίως, τους δεύτερους.

Επιχειρήματα

→ Οι σύγχρονοι, ξέφρενοι, εντατικοί ρυθμοί ζωής, σε συνδυασμό με τις συνθήκες της ζωής στις πόλεις και τα διογκωμένα βιοποριστικά προβλήματα: Η πολλαπλότητα των ρόλων στους οποίους καλείται να ανταποκριθεί ο σημερινός άνθρωπος, οι απαιτήσεις της εξειδικευμένης, μηχανοποιημένης, ανταγωνιστικής εργασίας, το υψηλό κόστος της ζωής – η ακρίβεια και οι οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν πολλοί άνθρωποι στην εποχή μας, η έλλειψη ελεύθερου χρόνου, η ανωνυμία των αστών, οι επιδερμικές, συχνά

υποκριτικές και ιδιοτελείς διανθρώπινες σχέσεις, οι μακρινές αποστάσεις, η έξαρση της βίας και της εγκληματικότητας, ο φόβος και το άγχος που χαρακτηρίζουν την αστικοποιημένη ζωή και κάνουν τον άνθρωπο να κλείνεται στον εαυτό του, να ιδιωτεύει, να αδιαφορεί για το συνάνθρωπο.

- Η ψηφιακή τεχνολογία που εξαπλώνεται και δεσπόζει στις μέρες μας: οι εικονικές διαδικτυακές σχέσεις που διαμορφώνει η κοινωνική δικτύωση αντικατέστησαν την άμεση, την πρόσωπο με πρόσωπο ανθρώπινη επαφή κι επικοινωνία, ο εθισμός των νέων στις ανέσεις και στις δυνατότητες επικοινωνίας και ψυχαγωγίας των νέων τεχνολογιών που τους απομονώνει από το άμεσο και ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον, τα σόσιαλ μίντια που καλλιεργούν εξιδανικευμένα πρότυπα εμφάνισης, επιτυχίας και σχέσεων που προκαλούν στους νέους συμπλέγματα κατωτερότητας, αισθήματα αυτοαπόρριψης και ανασφάλειας, καχυποψία απέναντι στους άλλους, οδηγώντας τους τελικά στην κοινωνική απομόνωση, η τεχνητή νοημοσύνη που διευρύνει το χάσμα μεταξύ ψηφιακά αλφαριθμητικών και αναλφάβητων και οδηγεί τους δεύτερους σε εργασιακό και κοινωνικό αποκλεισμό, το καταναλωτικό πρότυπο ζωής που προπαγανδίζουν τα σύγχρονα ΜΜΕ με τη διαφήμιση, τα πρότυπα ομορφιάς, μόδας και οικονομικής επιτυχίας, που οδηγεί τους ανθρώπους στην υπερεργασία, στην προσποίηση, το ψεύδος, τον ανταγωνισμό, την εκμετάλλευση και την αδικία...
- Τα στερεότυπα τα οποία συντηρούνται μεταξύ νέων και υπερήλικων, εξαιτίας των διαφορετικών και συχνά αντίθετων χαρακτηριστικών τους, η διαφορετική αντιμετώπιση της τεχνολογίας και της ζωής, ο ηλικιακός ρατσισμός...

Επισημάνση: Αρκούσαν δύο επιχειρήματα – παράγραφοι με κάποια από τα παραπάνω σχόλια.

Β' ζητούμενο: «Τρόποι συνεργασίας νέων – ηλικιωμένων, ώστε να θεραπευτεί η μοναξιά τους»

- Διάλογος, ώστε να ανταλλάσσουν μεταξύ τους γνώσεις κι εμπειρίες: οι ηλικιωμένοι να μεταλαμπαδεύουν στους νέους αξίες, παραδόσεις και πολύτιμες εμπειρίες ζωής. Οι νέοι, από την πλευρά τους, να βοηθούν τους υπερήλικες στην κατανόηση και χρήση της τεχνολογίας και του διαδικτύου, ώστε να επικοινωνούν με άνεση με το κοινωνικό τους περιβάλλον, πρωτίστως το οικογενειακό. Έτσι θα ενισχυθούν η κατανόηση, ο σεβασμός και η εκτίμηση ανάμεσά τους.

- Συμμετοχή τους σε κοινές ασχολίες και δραστηριότητες: πολιτιστικές εκδηλώσεις, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, αθλητικές, φιλανθρωπικές και περιβαλλοντικές δράσεις.
- Συνεργασία σχολείων με ανοιχτά και κλειστά κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων, επίσκεψη νέων σε γηροκομεία για την ψυχική στήριξη των ηλικιωμένων, προσφορά εθελοντικής εργασίας σε αυτούς.

Ενδεικτικός Επίλογος

Η ξένη προς τη φύση κάθε ανθρώπου, οποιασδήποτε ηλικίας, μοναξιά δεν γιατρεύεται με νόμους και κανόνες. Αντιμετωπίζεται με ανοιχτές καρδιές των ανθρώπων και ανοιχτές πόρτες των σπιτιών τους στο συνάνθρωπο. «Μια καλημέρα είναι αυτή, πες την κι ας πέσει χάμω», λέει ένα όμορφο τραγούδι μας. Ας την πούμε μεταξύ τους οι δύο γενιές και ... δεν θα πέσει χάμω!

Επιμέλεια θεμάτων

Γλώσσα: Μπανιώρας Κων/νος

Λογοτεχνίας: Καραδήμου Ελευθερία, Οικονόμου Ελένη

Παραγωγή Λόγου: Βλούχος Χρήστος